

Onderwerp: Verordeningen op basis van de Wet
Investeren in Jongeren (WIJ)

Schiermonnikoog, 9 september 2010

Aan de Gemeenteraad

Op 30 juni 2009 heeft de Eerste Kamer de Wet investeren in jongeren (WIJ) aangenomen. De wet is op 1 oktober 2009 in werking getreden. Het doel van de wet is jongeren van 18 tot 27 jaar te laten werken of leren, of een combinatie van beide. De wet bevordert duurzame arbeidsinschakeling van jongeren tot 27 jaar. De jongere heeft recht op een werkleeraanbod van de gemeente. Alleen in de situatie dat een werkleeraanbod wegens in de persoon gelegen of niet verwijtbare omstandigheden (nog) niet mogelijk is, of als het aanbod onvoldoende inkomsten genereert is een inkomensvoorziening van toepassing. Het college is belast met de uitvoering van de wet. De raad moet vijf verordeningen vaststellen.

Het motto van de Wet werk en bijstand (WWB) is 'Werk boven uitkering'. Arbeidsparticipatie is daarin een afgeleide van het recht op bijstand: eerst wordt het recht op bijstand vastgesteld en pas daarna wordt er gewerkt aan de arbeidsparticipatie van de belanghebbende. In de WIJ is de relatie tussen werk en inkomen fundamenteel anders: "Geen uitkering, tenzij...". Pas als iemand bereid is aan zijn arbeidsparticipatie te werken kan de gemeente hem financieel ondersteunen. Met deze wet wil de regering duurzame arbeidsparticipatie van jongeren tot 27 jaar bevorderen. Dit beschermt hen tegen sociale problemen zoals armoede, sociale uitsluiting, criminaliteit en integratieproblemen.

Vanaf 1 oktober 2009 moet het college de jongere die zich op het Werkplein NO-Fryslân meldt binnen acht weken een werkleeraanbod doen. Dit werkleeraanbod kan bestaan uit een opleiding, werk, of een combinatie daarvan. Pas als dit werkleeraanbod geen of onvoldoende inkomen genereert, of als van de jongere niet gevergd kan worden dat hij een werkleeraanbod volgt, moet de gemeente een inkomensvoorziening verstrekken.

Jongeren tot 27 jaar hebben geen recht meer op algemene bijstand op grond van de WWB. Het college moet jongeren die nu nog een WWB-uitkering ontvangen vóór 1 juli 2010 een werkleeraanbod doen waardoor het recht op algemene bijstand eindigt.

De wet kent geen meldplicht omdat dit op gespannen voet staat met internationale bepalingen: er zou dan sprake kunnen zijn van gedwongen arbeid.

De landelijke politiek zal onderzoeken hoe jongeren toch bewogen kunnen worden om zich te melden en een werkleeraanbod te accepteren. De gemeenten Dantumadiel en Dongeradeel zijn hier al actief mee bezig, onder andere door het project Leren en Werken.

In het kort volgen hier de basisprincipes van de wet.

Het werkleeraanbod

Het college moet de jongere op aanvraag een werkleeraanbod doen. Onder een werkleeraanbod wordt verstaan het aanbieden van algemeen geaccepteerde arbeid of een voorziening gericht op arbeidsinschakeling, waaronder begrepen scholing of opleiding, of sociale activering. Het einddoel van het werkleeraanbod is duurzame arbeidsparticipatie. De inhoud van het werkleeraanbod is afhankelijk van de kwaliteiten en bekwaamheden van de jongere. Het college levert dus maatwerk.

De jongere heeft geen recht op een werkleeraanbod als hij al een opleiding volgt, of als hij een inkomen heeft dat hoger is dan de norm van de inkomensvoorziening die voor hem geldt. Voor het recht op een werkleeraanbod vindt geen vermogenstoets plaats.

Uit het oogpunt van motivering en kansbenutting zal het college bij de invulling van het werkleeraanbod rekening houden met de voorkeuren van de jongere, maar uiteindelijk bepaalt het college de inhoud van het werkleeraanbod.

Het werkleeraanbod moet leiden tot duurzame arbeidsparticipatie, en kan bestaan uit een reeks van voorzieningen. Zolang de jongere de leeftijd van 27 jaar niet heeft bereikt zal het college voorzieningen aan moeten bieden.

De inkomensvoorziening

Het accepteren van het aangeboden werkleeraanbod is een voorwaarde voor het recht op de inkomensvoorziening. Wie het werkleeraanbod niet accepteert heeft geen recht op een inkomensvoorziening.

De WIJ kent dezelfde systematiek als de WWB. Er zijn landelijke normbedragen en gemeentelijke toeslagen.

Jongeren van wie niet gevergd kan worden dat zij door psychische of lichamelijke beperkingen uitvoering geven aan een werkleeraanbod hebben een direct recht op de inkomensvoorziening. Bij alleenstaande ouders met kinderen tot vijf jaar ligt de nadruk bij het werkleeraanbod op scholing.

Opdracht gemeenteraad

De WIJ geeft uw raad de opdracht vijf verordeningen vast te stellen met betrekking tot:

1. de inhoud van een werkleeraanbod;
2. het verlagen van de inkomensvoorziening (maatregelverordening);
3. het bestrijden van misbruik en oneigenlijk gebruik van de wet (hand-havingsverordening);
4. de wijze waarop jongeren, of hun vertegenwoordigers worden betrokken bij de uitvoering van deze wet (clientenparticipatie);
5. het verhogen en verlagen van de norm (toeslagenverordening)

Op grond van de WWB heeft uw raad vijf verordeningen vastgesteld die regels stellen met betrekking tot dezelfde onderwerpen. Wij stellen voor twee van de vijf verordeningen die de WIJ voorschrijft te integreren in de bestaande WWB-verordeningen. Dit betreft cliëntenparticipatie en handhaving.

Verordening werkleeraanbod (1)

In de verordening Werkleeraanbod wordt het gemeentelijk beleid vastgelegd met betrekking tot de inhoud van het werkleeraanbod dat onder voorwaarden aan jongeren dient te worden gedaan. De jongere moet uit de verordening kunnen afleiden welke voorzieningen het college kan inzetten om het doel, duurzame arbeidsparticipatie, te bereiken.

Maatregelenverordening (2)

De inkomensvoorziening kan bij wijze van sanctie verlaagd worden als de jongere de arbeids- en/ of inlichtingenverplichtingen die de wet voorschrijft niet of niet volledig nakomt. De WWB kent een vergelijkbare, maar uitgebreidere systematiek: het aantal maatregelwaardige gedragingen is in de WWB groter.

Handhavingsverordening (3)

Op grond van artikel 8a WWB heeft uw raad de Handhavingsverordening WWB vastgesteld. In deze verordening legt de raad de regels vast om misbruik en oneigenlijk gebruik van de wet te voorkomen. Gelet op de grote overeenkomsten tussen bijstand op grond van de WWB en de inkomensvoorziening op grond van de WIJ stellen wij voor de WIJ door middel van een wijzigingsverordening op te nemen in de bestaande Handhavingsverordening.

Op dit moment heeft de Tweede Kamer een wetsvoorstel¹ in behandeling waarin onder andere is opgenomen dat gemeenteraden ook voor de wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (loaw) en de wet inkomensvoorziening oudere en

gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (loaz) een fraudeverordening vast moeten stellen. Inwerkingtreding van dit wetsvoorstel is voorzien op 1 januari 2010. Gelet op de samenhang tussen WWB, WIJ, loaw en loaz stellen wij voor om ook de laatste twee wetten via de wijzigingsverordening per de datum van inwerkingtreding van het wetsvoorstel in de Handhavingsverordening op te nemen.

Cliëntenparticipatie (4)

Op grond van artikel 47 WWB heeft uw raad de 'Cliëntenparticipatieverordening Wet werk en bijstand' vastgesteld. In deze vordering zijn de taken en bevoegdheden van de Cliëntenraad vastgelegd. De grondslag van de Cliëntenraden lag in de WWB. De doelgroep van de Cliëntenraad wordt nu uitgebreid met de WIJ. Daarnaast wordt de citeertitel van de verordening in verband hiermee gewijzigd in 'Cliëntenparticipatieverordening Werk en Inkomen'.

Toeslagenverordening

De verordening zal terugwerkende kracht tot 1 oktober 2009 hebben. Op dit moment ontvangen jongeren met een WIJ-inkomensvoorzieningen bij gebrek aan regels in een verordening de maximale toeslag. Als op basis van deze verordening een lagere toeslag verstrekt moet worden, zal deze lagere toeslag pas ingaan op de eerste dag van de maand, volgend op de maand waarin uw raad de verordening vastgesteld. De dan over de voorliggende periode te hoog verstrekte toeslag zal niet van de jongeren worden teruggevorderd. Belanghebbenden zijn hierover in de toekenningsbeschikking van de inkomensvoorziening geïnformeerd.

De Toeslagenverordening WWB blijft voor een aantal jongeren rechtskracht houden tot uiterlijk 1 juli 2010. Per die datum vervalt het recht op algemene bijstand voor jongeren tot 27 jaar. In de Tweede Kamer is daarnaast een wetsvoorstel in behandeling dat zal leiden tot een wijziging van onze Toeslagenverordening WWB. Bij die wijziging zullen wij de bepalingen voor jongeren uit die WWB-verordening verwijderen.

1 TK 2008-2009, 31 927 ('Bundeling van uitkeringen inkomensvoorzieningen aan gemeente)
Voor een nadere inhoudelijke toelichting van de verordeningen verwijzen wij u naar de toelichtingen op die verordeningen.

EVENTUELE VOORKEURSVARIANT BURGEMEESTER & WETHOUDERS

n.v.t.

FINANCIËLE CONSEQUENTIES/ RISICO'S

Het werkleeraanbod wordt betaald uit het Participatiebudget. De inkomensvoorziening wordt betaald uit het WWB-I-deel. Omdat het college eerst een werkleeraanbod moet doen en pas daarna waar nodig een inkomensvoorziening moet verstrekken wordt het Participatiebudget meer benut en wordt het I-deel ontzien. De financiële risico's worden beheersbaar doordat de verordening Werkleeraanbod de mogelijkheid biedt subsidieplafonds in te stellen.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Schiermonnikoog,
de secretaris, de burgemeester,

S. Stamhuis

L.K. Swart.